

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗ ΣΤΑΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

† Σπυρίδωνος Γ. Μακρή

Καθηγητού Αναισθησιολογίας Α.Π.Θ,

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1978

Ἡ Ἐπιστήμη μπροστά στή Σταύρωση
καί τήν Ανάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ἡ Σταύρωση καί ἡ Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι τό ἐπίκεντρο, εἶναι ὁ πυρήνας τῆς καταφάσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καί τοῦ ἀντιλόγου στό Χριστιανισμό.

Γιατί ἂν ἡ Σταύρωση καί ἡ Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ μας εἶναι ἀλήθεια, τότε ὅλα ἐκεῖνα τά ὅποια πιστεύαμε, ὅλα ἐκεῖνα στά ὅποια ἔχουμε προσκολληθεῖ, ὅλα ἐκεῖνα τά ὅποια ἀκολουθοῦμε καί πού εἶναι ξένα ἢ ἀντίθετα πρὸς τόν Χριστό καί πρὸς τό Εὐαγγέλιό του εἶναι εἰδῶλα πού πρέπει νά γκρεμισθοῦν. Γι' αὐτό καί μέ τόση μανία καί τέτοιο πείσμα ἔχουν ἐγερθεῖ τόσες πολλές ἀντιρρήσεις, ἔχουν παρουσιασθεῖ τόσα πολλά ἐπιχειρήματα, γιά νά πείσουν τόν καθένα ὅτι ἡ Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ δέν ἔγινε. Γιατί ἂν ἡ Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ ἔγινε, τότε ὁ Χριστός εἶναι ὁ Θεός, τότε ὅσα λέει ὁ Χριστός, ὅσα λέει τό Εὐαγγέλιο εἶναι ἀλήθεια καί θά πρέπει νά πεθάνουμε γιά ὅλα ὅσα ἔχουμε ζήσει πού εἶναι ἀντίθετα καί ξένα πρὸς τόν Χριστό καί νά ξαναζήσουμε μιά νέα ζωὴ σύμφωνα μέ ὅλα ὅσα εἶπε καί ἔζησε ὁ Χριστός καί ἔξακολουθεῖ νά πρεσβεύει καί νά βιώνει ἡ Ἐκκλησία.

Τά ἐπιχειρήματα τά ὅποια ὑψώνονται γιά νά ἀμφισβητήσουν τήν Ανάσταση τοῦ Χριστοῦ μποροῦμε νά τά κατατάξουμε σέ τρεῖς μεγάλες κατηγορίες:

- Ἡ μία εἶναι ὅτι ὁ Κύριος δέν πέθανε πάνω στόν σταυρό καί συνεπῶς ἀφοῦ δέν πέθανε καί δέν ἀναστήθηκε.
- Ἡ δεύτερη κατηγορία ἐπιχειρημάτων κατά τῆς ἀνα-

στάσεως, είναι ή άμφισβήτηση γιά τίς έμφανίσσεις πού ρητά περιγράφουν τά Ευαγγέλια ότι συνέβησαν μετά τήν άνάσταση του Χριστου.

— Καί ή τρίτη περιστρέφεται γύρω από τό γεγονός ότι βρέθηκε κενός ό τάφος Του.

A. Τό έάν ό Χριστός πέθανε πάνω στό σταυρό άσφαλώς είναι θέμα πού έχει άπόλυτη συνάφεια μέ τήν έπιστήμη της Ιατρικής.

Γιατί αυτή είναι εκείνη, ή όποια μελετάει τή φύση και τίς συνέπειες όλων των σωματικων κακώσεων και ή όποια μελετάει όλες τίς εκδηλώσεις οι όποιες σχετίζονται μέ τή βαθμιαία κατάρρευση των ζωτικων λειτουργιων του σώματος και μέ τήν διαπίστωση ότι οι συνθηκες πλέον γιά τήν έπιβίωση του οργανισμού είναι εξαντλημένες και ότι ό θάνατος έχει επέλθει.

Αξίζει λοιπόν τήν προσοχή μας ότι αυτή ή άμφισβήτηση - ότι Χριστός δέν πέθανε πάνω στό σταυρό - δέν παρουσιάσθηκε ποτέ κατά τό διάστημα της γενεάς των ανθρώπων πού έζησαν όταν συνέβη ή σταύρωση του Χριστου, δέν παρουσιάσθηκε κατά τήν έποχή των μεγάλων αιρέσεων, οι όποιες άμφισβήτησαν και τήν θεότητα του Χριστου και τήν Ανάστασή Του δέν παρουσιάσθηκε παρά μόνο στον 17ο αιώνα. Αυτό είναι πολύ χαρακτηριστικό, γιατί άπλουστάτα τότε μονάχα είχαν τελειώς εκλείψει οι άνθρωποι πού είτε οι ίδιοι είχαν παρακολουθήσει είτε είχε φθάσει μέχρις αυτους μιά ζωντανή περιγραφή του μαρτυριου της σταυρώσεως. Έάν και σήμερα είχαμε ανθρώπους, και ευτυχώς πού δέν έχουμε, πού είχαν παρακολουθήσει τήν σταύρωση δέν θά είχαμε - όπως θά δούμε σε λίγο - παρουσιασθει μιά τέτοια άμφι-

σβήτηση μέ άξιώσεις λογικής ισορροπίας.

Βέβαια τό έρώτημα αυτό, έάν ό Χριστός πέθανε πάνω στό σταυρό, είναι συνυφασμένο μέ τόν τρόπο μέ τόν όποιο πεθαίνει ό άνθρωπος όταν σταυρώνεται. Μιά κοινή διαδεδομένη αντίληψη είναι ότι ό θάνατος πάνω στό σταυρό παρουσιάζεται από τόν πόνο και τήν αίμορραγία πού δημιουργούν τά καρφία πού έχουν τρυπήσει τά χέρια και τά πόδια του έσταυρωμένου.

Όπως θά δούμε, αυτά δέν είναι παρά άπλώς ένα μικρό συμπλήρωμα πολύ βασανιστικό, όπως θά αναπτύξουμε, αλλά όχι μέ πρωτεύοντα ρόλο στην προκληση θανάτου. Ό θάνατος του Σταυρου, ό θάνατος του Χριστου πάνω στό σταυρό, βεβαίως είχε και αυτό και πολλά άλλα προδιαθετικά αίτια.

Ανάμεσα σ' αυτά θά αναφέρουμε τά κτυπήματα πού δέχθηκε ό Κύριός μας, τόν όποιο «εράπιζον, εκολάφιζον, έτυπτον, έδερον», λέει τό Ευαγγέλιο οι βάρβαροι στρατιώτες της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, μέ όλη τή δύναμη ή όποια τους χαρακτήριζε και τήν τραχύτητα μέ τήν όποια ήταν συνηθισμένοι νά κάνουν τά μαρτύρια τους τήν έποχή εκείνη. Αλλά βεβαίως, ενώ γνωρίζουμε ότι ένα ισχυρό κτύπημα στό πρόσωπο ενός άπροστάτετου ανθρώπου από ένα τραχύ στρατιώτη μπορεί πραγματικά νά τόν φέρει σε κατάσταση άφασίας ή λιποθυμίας, αυτό θά τό αντιπαρέλθουμε.

Θά τό αντιπαρέλθουμε γιά νά φθάσουμε σε μιά φράση πού ίσως χωρίς πολλή προσοχή τήν άκούμε διότι σάν μετοχή άπλώς του άοριστου αναφέρεται μέσα στό Ευαγγέλιο, όταν μας λέει τό Ευαγγέλιο ότι «φραγγελώσας παρέδωσεν αυτόν» (Μάρκ. ιε' 15).

Τί ήταν τό φραγγέλιο;

Ίσως νομίζουμε ότι τό φραγγέλιο ήταν μιά άπλή μα- στίγωση. Δέν είναι καθόλου έτσι. Αυτόν πού έπρόκειτο νά ύποστει τό φραγγέλιο τόν έδεναν σέ μιά κολώνα και ό ειδικός δήμιος πού εκτελούσε τή φραγγέλωση έπαιρνε ένα μα- στίγιο βαρύ τό όποιο είχε πολλές λουριδες στην άκρη του, πάνω στις λουριδες ήταν δεμένες σφαίρες από μολύβι ή μικρά όστάρια, κόσια από άρνι και τίς έφερε με όση δύναμη είχε πάνω στή ράχη του δεμένου ανθρώπου. Πολύ σύντομα, απ' τά πρώτα κτυπήματα ξεσχίζονταν τό δέρμα του ανθρώπου πού δεχόταν τή φραγγέλωση και ύστερα από μερικά χτυπήματα άκόμη έφευγαν και καταξεσχίζονταν τελείως οι σάρκες του και απογυμνωνονταν τά κόκκαλα της ράχης. Αναφέρονται στην ιστορία άρκετες περιπτώσεις από ανθρώπους, πού πέθαιναν τήν ώρα της φραγγελώσεως.

Σ' αυτή τώρα τήν καταξεσχισμένη καταματωμένη και καταπονεμένη ράχη, κουβαλούσε ό Χριστός μας τό σταυρό του, πού ήταν ξύλο βαρύτατο, έτσι ώστε νά μπορεί νά σηκώσει επάνω του τό βάρος ενός ανθρώπου χωρίς νά λυγίσει. Και είναι γνωστό, αλλά και πάρα πολύ φυσικό νά τό περιμένει κανείς, ότι λύγισε κάτω από τό βάρος του Σταυρού, ήδη έξαντλημένος και με αίμορραγία πού του είχε στοιχίσει απώλεια δυνάμεων, λύγισε κάτω από τό βάρος του σταυρού αυτού και έπεσε, όπως λένε οι παραδόσεις, με τό πρόσωπο πάνω στή γη, με τό πρόσωπο, χωρίς καν νά μπορεί νά προσιατεύσει τό σώμα του από τίς συνέπειες της πτώσεως χάρις στο σταυρό, τόν όποιο ήταν αναγκασμένος νά κρατάει και πού έπεσε σάν βάρος από πάνω του.

Και ξέρουμε ότι για νά μήν πεθάνει πριν φθάσει καν στο ύψος του Γολγοθά, ανέθεσαν στον Σίμωνα τόν Κυρη-

ναίο νά κουβαλήσει αυτός για τόν υπόλοιπο δρόμο τό σταυρό. Άς προσθέσουμε άκόμη και για τά άγκάθια πού είχε τό στεφάνι εκείνο πού σε πολλά σημεία είχε τρυπήσει τό κεφάλι Του και όλοι όσοι έχουν μιά πείρα από θάλαμο άτυχημάτων Νοσοκομείου, ξέρουνε πόσο ιδιαίτερη τάση έχουν νά αίμορραγούν τραύματα στο τριχωτό της κεφαλής. Αυτό λοιπόν τό έξαιμο σώμα, τό καταπονημένο σώμα, καρφώθηκε επάνω στο σταυρό.

Άς δοϋμε τώρα για τό θέμα του καρφώματος ακριβώς των άκρων πάνω στο σταυρό.

Από τήν παράδοση και από τήν κοινή έντύπωση πιστεύουμε ότι τά καρφιά πέρασαν στις παλάμες. Όμως από πειράματα πού έκανε ένας Γάλλος χειρουργος ό Barbet επάνω σε πτώματα, ειδη ότι είναι αδύνατον ένα καρφί πού περνάει ανάμεσα στα κόκκαλα της παλάμης νά συγκρατήσει τό ανθρώπινο σώμα, άκόμη κι αν αυτό στηρίζεται με καρφιά από τά πόδια. Κάτω από τό βάρος αυτό, εάν περνούσαν από εκεί τά καρφιά, τά καρφιά θά έσχίζαν τό δέρμα πού είναι στην πρόσθια και στην όπίσθια επιφάνεια της παλάμης πέρα για πέρα ανάμεσα στα δάκτυλα και ό Έσταυρωμένος θά έπεφτε με τό κεφάλι κάτω ενώ θά τόν συγκρατούσαν μονάχα τά καρφιά με τά όποια ήταν καρφωμένα τά πόδια του.

Ό ίδιος χειρουργος έδειξε ότι τό μόνο σημείο στα χέρια του ανθρώπου πού μπορεί νά στηρίξει σώμα, αν περάσει ένα καρφί απ' αυτό, είναι ό καρπός, και σε επανειλημένα πειράματα πού έκανε έδειξε ότι σε όποιο σημείο του καρπού κι αν βάλουμε έν καρφί, αυτό οδηγούμενο από τά όστά και τούς συνδέσμους πού βρίσκονται εδώ, θά περάσει από ένα ανατομικό χώρο, γνωστό στους γιατρούς, πού λέγεται χώρος του destot, ανάμεσα σε δύο όστάρια του καρπού. Και

έκείνο πού είναι χαρακτηριστικό από μιά σειρά 12 παρομοίων πειραμάτων πού έκανε ό χειρουργός αυτός είναι δυό παρατηρήσεις του, ότι και στά 2 χέρια κανένα κόκκαλο δέν τραυματίστηκε ή δέν έσπασε από τήν ήλωση του χειριού. Γιά νά έπιβεβαιωθεί αυτό πού λέει και μέ άλλη μία εύκαιρία, όπως θυμάσθε, τό Εύαγγέλιο, ότι δέν θά συντριβεί κανένα κόκκαλο.

Και δεύτερον ότι ακριβώς από τό χώρο αυτό σέ έπαφή μέ τό καρφί βρίσκεται ένα μεγάλο νεύρο του χειριού, τό μέσο νεύρο, τό όποιο σέ όλες τίς κακώσεις πού θά ύποστει πάνω στό σταυρό τό χέρι του Έσταυρωμένου θά βρίσκεται σέ αδιάκοπη έπαφή και τριβή και τραυματισμό από τό καρφί. Τώρα τό τί σημαίνει νά δέχεται και ένα άπλό, έλαφρό έρέθισμα ένα νεύρο, τό έχουμε όλοι δοκιμάσει, όταν δεχθούμε σ' ένα σημείο στον άγκώνα μας, ένα κτύπημα. Έκείνο τό άφόρητο αίσθημα τής ηλεκτρικής έικενώσεως και τής παραλύσεως πού δοκιμάζουμε και πού πραγματικά έπαναστατεί όλο τό είναι μας από τό έλαφρό κίνημα. Άς σκεφθούμε λοιπόν ότι όλη τήν ώρα τής σταυρώσεως ένα πολλαπλάσιο έρέθισμα πόνου συνόδευε τό μαρτύριο τής Σταυρώσεως. Έπίσης για τό καρφί πού θά περάσει από τά πόδια βρέθηκε ότι και αυτό πρέπει νά περάσει από ένα σημείο των ποδιών και δέν μπορεί παρά νά βρεί διέξοδο εκεί, και αυτό είναι άνάμεσα στό δεύτερο και στό τρίτο μετατάριο.

Όσα είπαμε μέχρι τώρα δέν είναι παρά ένα προανάκρουσμα, δέν είναι παρά μία μικρή άρχή του μαρτυριού τής σταυρώσεως και άκόμη δέν μπήκαμε στό αίτιο πού φέρνει τό θάνατο. Και αυτό τό αίτιο πού φέρνει τό θάνατο έχει μεγάλη σημασία για τή συζήτησή μας, για τό άν δηλαδή ό Έσταυρωμένος Χριστός πέθανε πάνω στό Σταυρό.

Γιά νά άντιληφθούμε τόν μηχανισμό του θανάτου θά πρέπει νά ύπενθυμίσουμε μερικά πράγματα. Σέ μερικές εικόνες παρουσιάζεται ότι οι δύο ληστές δέν είχαν καρφωθεί πάνω στό σταυρό, αλλά είχαν δεθεί τά χέρια τους μέ σχοινί. Καμμιά παράδοση δέν ύποστηρίζει ότι κάτι τέτοιο συνέβη στους δύο ληστές πού σταυρώθηκαν μαζί μέ τόν Χριστό· αλλά τό ότι αυτό άπεικονίζεται, μαρτυρεί κάτι πού και πολλοί ιστορικοί περιγράφουν· ότι δηλαδή μπορεί νά σταυρωθεί και νά πεθάνει ένας άνθρωπος, άν έχει έξαρτηθεί πάνω στό σταυρό, όχι μέ καρφιά, αλλά άπλως άν έχουν δεθεί τά χέρια του πάνω στό σταυρό.

Αυτή ή ποιή όνομάζεται Aufbinden και συνίσταται στό ότι έδεναν αυτόν πού είχε τιμωρηθεί, έδεναν τά χέρια του ψηλά από έναν πάσσαλο, έτσι ώστε νά μην άκουμπουν τά πόδια του πάνω στη γη. Σύντομα τό άτομο αυτό παρουσιάζε φαινόμενα άσφυξίας. Οι άναπνευστικές του κινήσεις γινόταν έξαιρετικά δύσκολες και εργώδεις. Τό αίμα του συγκεντρωνόταν μέ μεγάλη πίεση στό κεφάλι του, οι φλέβες του πριζόταν, τό κεφάλι γινόταν όλο ύπεραιμικό και ό άνθρωπος σύντομα έφθανε σέ λιποθυμία και άν δέν έκοβαν, δέν προλάβαιναν νά κόψουν τό σχοινί, μπορούσε και νά πεθάνει.

Άς σημειώσουμε και τό τραγικότατο, ότι καθώς αναφέρεται από τό ιστορικό του Νταχάου Ξαναθυμήθηκαν τότε και εκεί οι Γερμανοί αυτό τό μαρτύριο και αναφέρονται άρκετές περιπτώσεις φρικιαστικές, όπου άνθρωποι πέθαναν και θανατώθηκαν μέ τό μαρτύριο του Aufbinden. Μάλιστα αναφέρεται ότι κρεμούσαν και ένα μικρό βάρος στά πόδια όταν ήθελαν νά συντομεύσουν τό μαρτύριο αυτό, πού τό περιέγραφαν κατάδικοι πού βρισκόταν δίπλα τήν ώρα του μαρτυριού αυτού, πού όταν φθάσει μέχρι τά τελικά του

στάδια είναι άποτροπαιο.

Τό πρόσωπο του ανθρώπου πραγματικά παραμορφώνεται όπως του κρεμασμένου, ό θώρακάς του διατείνεται σε άφάνταστο βαθμό, τό κοιλιακό τοίχωμα δημιουργεί μιά βαθειά κοιλότητα, ό άνθρωπος περιβρέχεται από ιδρώτα τόσο, πού όπως λένε οί μάρτυρες πού ήταν μπροστά, δημιουργούνταν μιά λίμνη μεγάλη από ιδρώτα κάτω από τά πόδια του δυστυχισμένου αυτού καταδίκου.

Αποδεικνύεται λοιπόν ότι ό σταυρός φέρνει τόν άνθρωπο σε μιά μεγάλη έλξη χάρις στο βάρος του σώματος πού τραβάει τό κορμί προς τά κάτω από τά χέρια, μιά μεγάλη έλξη τών χειρών, τών μυών, τών βραχιώνων, τής ώμικής ζώνης και του θωρακικού τοιχώματος. Αυτή ή έλξη βαστάει τό θώρακα σε μιά συνεχή αναγκαστική θέση εισπνοής και-τοι ό άνθρωπος δέν μπορεί να έκτελέσει έκπνευστικές κινήσεις. Και ξέρουμε ότι οί έκπνευστικές κινήσεις γίνονται παθητικά από τό θώρακά μας. Ακριβώς χωρίς καμμιά δύναμη, σαν μιά αυτόματη επάνοδο του μεταμορφωμένου από τήν εισπνοή θώρακος με τήν όποία γεμίζει ό θώρακας με άέρα και έτσι μπορεί ό άνθρωπος και ανανεώνει τόν άέρα στις κυψελίδες του και οξυγονώνει τό αίμα του και μπορεί και συνεχίζει και επιβιώνει.

Στήν κατάσταση εξαρτήσεως από τά χέρια, στήν κατάσταση τής σταυρώσεως, ό άνθρωπος βρίσκεται σ' ένα μεγάλο, πολύ μεγάλο περιορισμό τής αναπνοής του, σαν και εκείνο πού θά βρισκόταν εάν είχε δεθεί με ένα πολύ σφικτό θώρακα ή εάν είχε πλακώσει τόν θώρακά του με ένα πολύ μεγάλο βάρος. Δέν μπορεί να γεμίσει πάλι με άέρα, ώστε ό θάνατος από τή σταύρωση όφειλεται κυρίως σε άσφυξία.

Κατά δεύτερο λόγο, επειδή δημιουργείται αυτή ή μεγάλη πίεση μέσα στο θώρακα είναι αδύνατο να παροχτευθει, να κατέβει προς τήν καρδιά, τό αίμα πού βρίσκεται στο κεφάλι. Γι' αυτό και ή μεγάλη συμφόρηση αίματος στο κεφάλι τών ανθρώπων αυτών, τών σταυρωμένων. Εάν δέν είχε κάποια άλλη διέξοδο, αν δέν έβρισκε κάποια άλλη διέξοδο, για να μπορέσει να απαλλάξει τό κεφάλι του από αυτή τήν πληθώρα αίματος θά πέθαινε πάρα πολύ σύντομα πάνω στο σταυρό.

Όμως ό σταυρωμένος βρίσκει μιά διέξοδο. Και αυτή είναι να στηρίξει τό κορμί του πιέζοντας τά πόδια του πάνω στα καρφία με τά όποια είναι καρφωμένα. Έτσι ανυψώνεται λίγο ό θώρακας, σταματάει ή εξάρτηση του βάρους από τά χέρια και από τούς ώμους, ανακουφίζεται τό θωρακικό τοίχωμα, μπορεί και άναπνέει πάλι, κατεβαίνει πάλι τό αίμα από τό κεφάλι και ό άνθρωπος συνέρχεται. Όμως ή κούραση, τήν όποια έχει δέν του επιτρέπει να καταβάλλει αυτή τήν μυϊκή προσπάθεια, ώστε να στηρίξει όλο τό βάρος του σώματός του από τό καρφί τό όποιο έχει περάσει από τά πόδια του. Έτσι εξαντλημένος ξαναπέφτει πάλι στήν πρώτη θέση, για να ξαναρχίσει πάλι ή άσφυξία μέχρι ότου μετά από μιά διαδοχική σειρά από τέτοιες προσπάθειες εξαντληθεί, μείνει στήν στάση τής εξαρτήσεως και πεθάνει από άσφυξία.

Πραγματικά είναι ένα σατανικό σχέδιο θανατώσεως ό σταυρός και γι' αυτό και οί Ρωμαίοι τόσο πολύ ίκανοποιούνταν, μέσα σε κείνη τή βάβαρη επιθυμία τους να βλέπουν τόν άνθρωπο να βασανίζεται, από τήν θέα σταυρωμένων ανθρώπων. Και γι' αυτό, επειδή ήταν τόσο άθλιος ό θάνατος, στή Ρωμαϊκή νομοθεσία αυτός ό θάνατος, όρίζεται να χρησιμοποιείται μονάχα στους δούλους και τούς προδότες.

Ο Κικέρων, πού είχε παρακολουθήσει θάνατο πάνω στο σταυρό, τόν ονομάζει: «Cruderissimum et deterrimum Supplicium», δηλαδή τό πλέον φρικτό βασανιστήριο τό όποιο είχε ποτέ παρακολουθήσει. Τώρα σέ περιπτώσεις όπου για κάποιο λόγο ήθελε ό έπικεφαλής του έκτελεστικού άποσπάσματος νά συντομεύσει τήν επέλευση του θανάτου, τί έκανε; Μέ ένα ισχυρό κτύπημα, διέταξε νά σπάσουν οι κνήμες του σταυρωμένου και έτσι, άφου πιά βρισκόταν ό σταυρωμένος σέ αδυναμία νά στηρίξει τό βάρος του σώματός του στα πόδια του και νά ανακουφίσει τό θώρακά του και νά μπορέσει νά αναπνεύσει, αναγκάζοταν πλέον νά έξαρθήσει όλο τό βάρος, όπως είπαμε, του κορμιού του από τά χέρια του και νά πεθάνει μέσα στην άσφυξία. Καί αυτό ήταν ή ειδική χαριστική βολή τήν όποία επεφύλασσαν οι έμπειροι Ρωμαίοι εκτελεστές στους καταδικασμένους σέ σταύρωση. Καί γι' αυτό είδατε ότι τους δύο ληστές πού ζούσαν άκόμη τους εκτέλεσαν μέ τή χαριστική αυτή βολή, τους έσπασαν τά πόδια. Όταν λέει, πήγαν στον Χριστό, είδαν πώς είχε ήδη πεθάνει.

Τώρα εδώ πρέπει νά προσέξουμε πολύ. Είναι δυνατόν ένας άξιωματικός έπικεφαλής του εκτελεστικού άποσπάσματος, πού ασφαλώς είχε δει πολλές θανατώσεις μέ σταύρωση, είναι δυνατόν νά άπατηθεί; Είναι δυνατόν εκείνη τήν ώρα νά βρίσκεται σέ νεκροφάνεια τό άτομο; Είναι πασίγνωστο ότι οι νεκροφάνειες δέν συνοδεύονται από άπνοια αλλά μονάχα από φαινομενική άπνοια.

Εάν πραγματικά δέν γίνονται αναπνευστικές κινήσεις είναι αδύνατο νά ζήσει ό άνθρωπος περισσότερο από 3-6 λεπτά, έφ' όσον τό αίμα δέν όξυγονώνεται στους πνεύμονες. Είναι όμως δυνατόν νά γίνονται άνεπαίσθητες αναπνευστικές κινήσεις στον σταυρό, τήν ώρα πού για νά ανα-

πνεύσει ό άνθρωπος, πρέπει νά κάνει μιá εργώδη προσπάθεια για νά κινήσει για λίγα έκατοστά άέρος μέσα και έξω από τους πνευμονές του; Είναι δυνατόν εκείνη τήν εργώδη προσπάθεια νά μήν τήν άντιληφθεί εκείνος, ό όποιος θά πλήρωνε μέ τή ζωή του, εάν ένας κατάδικος παρουσιαζόταν ότι δέν είχε πράγματι πεθάνει, ενώ ήταν καταδικασμένος σέ θάνατο; Αλλά ίσως εδώ έμνε σέ κάποιο πνεύμα πού πεισματικά στέκει στην άμφιβολία, μιá πεισματώδης άρηνηση. Είναι δυνατόν' ώραία.

Ο Κεντιρίων, ό έκατόνταρχος δέν άρκέσθηκε σ' αυτήν τήν πεισματική γι' αυτόν άπόδειξη, αλλά ξετέλεσε πάνω στο σταυρωμένο σώμα μιá άλλη, τήν κλασσική μορφή τής χαριστικής βολής, πού είχαν οι Ρωμαίοι για όλους τους καταδικώσους σέ θάνατο, άσχετάς μέ τόν τρόπο μέ τόν όποιο θά εκτελούνταν ή θανάτωση, δηλαδή τήν λόγχιση τής πλευράς. Αυτό πραγματικά είναι ένα θανάσιμο κτύπημα. Μέ όλη τήν δύναμη πού ένας γυμνασμένος στρατιώτης μπορεί νά κτυπήσει σχεδόν έξ' έπαφής μέ τήν λόγχη πού ήταν στην άκρη του δόρατός του, τήν κοφτερή εκείνη λόγχη, νά κτυπήσει ένα σώμα, ό Ρωμαίος στρατιώτης έβαλε βαθείά στον θώρακα του Χριστού μας τή λόγχη του.

Καί δέν έβαλε άπλως τή λόγχη, αλλά ευθέως έρρευσε ύδωρ και αίμα. Τώρα ποιά είναι ή μεγάλη δογματική σημασία του ύδατος και του αίματος δέν θά τό συζητήσουμε εδώ. Καί δέν είναι θέμα πού άρμόζει σέ μένα, ένα γιατρό, σάν ένα έπιστήμονα των θετικών επιστημών πού πρέπει νά τό αναλύσω. Όμως θά πρέπει νά πούμε ότι για νά τρέξει αίμα θά πρέπει ασφαλώς νά τρύπησε αυτή ή λόγχη ή τήν καρδιά ή ένα μεγάλο άγγείο. Νά πούμε άκόμη ότι εάν ό Χριστός μας ζούσε, από όπου και άν προερχόταν αυτό τό αίμα, θά ήταν μιá συνεχής ροή, ροή μέ σφύξεις, ή όποια θά μαρτυ-

ροῦσε τὴν παρουσία ζωῆς. Ὅμως μετὰ ἀπὸ ἐκείνη τὴν ροὴ ὕδατος καὶ αἵματος δὲν παρουσιάσθηκε πλέον τίποτε ἄλλο καὶ ἰδίως ἓνα τόσο μεγάλο τραῦμα δὲν προκάλεσε καμμία ἀντίδραση. Ἀντιθέτως ἐπιβεβαιώσε ἡ ἔλλειψη αὐτῆς τῆς ἀντιδράσεως στὸν Κεντιρίωνα τὴν ἤδη ὑπάρχουσα βεβαιότητα ὅτι ὁ Χριστὸς πέθανε.

Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατὴ ἡ νεκροφάνεια πάνω στὸ σταυρὸ, δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ νεκροφάνεια μπροστὰ σ' ἓνα τόσο μεγάλο τραῦμα, κατὰ τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ἡ εἴσοδος μιᾶς λόγχης μέσα στὸ θώρακα, δὲν προκάλεσε μονάχα τὴν τρώση μεγάλων ὀργάνων κυκλοφορίας, ὅπως τὴν καρδιά καὶ τῶν μεγάλων ἀγγείων, ἀλλὰ ὅπωςδήποτε προκάλεσε μιὰ κατάσταση πού τὴ γνωρίζουν ὅσοι ἔχουν κάποια σχέση μὲ τὴν Ἱατρικὴ, τὸν πνευμοθώρακα, δηλαδή, τὴν εἴσοδο ἀέρος ἀτμοσφαιρικοῦ ἔξω ἀπὸ τοὺς πνεύμονες, ἓνα φαινόμενο πού ὅπως γνωρίζουμε εἶναι ἀσυμβίβαστο μὲ τὴν ἐπιβίωση.

Ἐνας ἀνοιχτὸς πνευμοθώρακας δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀναπνοή, ἀκόμη κι ἂν ὁ ἄνθρωπος βρισκόταν στὸ κρεβάτι του ἀκόμη κι ἂν δὲν ὑπῆρχε ἄλλος ἐπιβαρυντικὸς παράγοντας γιὰ τὴν ἀναπνοή του - ὅπως εἶδαμε ἦταν πλέον ἀνύπαρκτη ἡ ἀναπνοή του - ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἄλλο, ἓνα τέτοιο μεγάλο τραῦμα στὸν θώρακα θὰ εἶχε καταργήσει τὴν ἰκανότητα τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος νὰ ἐκτελεῖ τὸ ἔργο του καὶ θὰ εἶχε θανατώσει μέσα σὲ λίγα λεπτά τὸν ἄνθρωπο αὐτό.

Ἄς ποῦμε ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο, ὅτι μετὰ ἀπὸ αὐτὴ τὴν δι-ἀπίστωση τοῦ θανάτου ἀπὸ τὸν Κεντιρίωνα δὲν κατέβασαν ἀμέσως τὸν Χριστὸ ἀπὸ τὸν Σταυρὸ. Κατεβαίνει ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶ πού ἦταν παρῶν, μέχρι

τό πραιτώριο. Πάει, βρίσκει τὸν Πιλάτο καὶ τοῦ ζητεῖ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Πιλάτος θαύμασε «εἰ ἤδη ἀπέθανε» γιὰ νὰ μᾶς ἔχει καὶ μᾶς πληροφορημένους ἀπόλυτα ὅτι ὅταν πέθανε καὶ κάλεσε τὸν Κεντιρίωνα, ὁ ὁποῖος πλέον αὐτὴ τὴν πεποίθησή του δὲν τὴν ἐπισφραγίζει μονάχα μὲ τὸ ὅτι ἔφυγε ἀφήνοντας τὸν Χριστὸ πεθαμένο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ὅτι διαβεβαίωσε τὴν ἡγεμόνα, ὅτι πραγματικὰ πέθανε. Καὶ ἀφοῦ λείπει τὸ διαβεβαίωσε τότε τρίτος δρόμος: πρῶτος τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τὸν Πιλάτο, δεῦτερος τοῦ ἀγγελιαφόρου πρὸς τὸν Κεντιρίωνα, τοῦ Κεντιρίωνα πρὸς τὸν Πιλάτο, τρίτος δρόμος Ξαναανεβαίνει ὁ Ἰωσήφ φέρνοντας μαζί του καὶ τὴν σινδὸν καὶ τότε μονάχα γίνεται αὐτὴ ἡ ἀποκαθίλωση, πρᾶγμα πού δίνει ἄνετο καιρὸ σὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς μηχανισμοὺς τοῦ θανάτου καὶ ἐὰν ἀκόμη, πρᾶγμα λογικῶς ἀδύνατο, θετικῶς ἀπαράδεκτο, καὶ ἐὰν ἀκόμη αὐτοὶ οἱ μηχανισμοὶ δὲν εἶχαν προκαλέσει τὸν θάνατο, νὰ τὸν προκαλέσουν στὸ διάστημα αὐτό.

Καὶ τώρα ἀρχίζει ἡ διαδικασία τῆς ταφῆς, ἡ ὁποία μᾶς λείπει τὸ εὐαγγέλιο, ἐγινε ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν Νικόδημο καὶ τοὺς ἄλλους πού βρισκόταν ἐκεῖ, καθὼς ἦταν «ἐξῆς» στοὺς Ἰουδαίους. Βρίσκουμε μέσα στὸ «ταλμοῦδ» ὅλη τὴν δι-ἀδικασία τῆς ταφῆς, ἡ ὁποία γιὰ νὰ ἀποτρέψει προφανῶς τὸ ἐνδεχόμενο τῆς νεκροφάνειας περιεῖχε καὶ τὸ νὰ βάλουν ἐπὶ 15 λεπτά ἓνα φτερό μπροστὰ ἀπὸ τὰ ρουθούνια τοῦ πεθαμένου γιὰ νὰ βεβαιωθοῦν ὅτι δὲν κουνάει ἡ ἀναπνοή τοῦ ἀνθρώπου αὐτὸ τὸ φτερό. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἐτοίμασαν, ἔβαλαν γύρω του σινδὸν ἢ τὰ ὀθόνια καὶ τὸν κάλυψαν ἀπὸ πάνω καθὼς ἦταν τὸ ἔθιμο ἀκριβῶς στοὺς Ἰουδαίους καὶ πάνω σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ ὑφάσματα ἔριξαν 32 κιλά (100 λίτρα) ἀπὸ μείγμα σιμύρας καὶ τῆς ἀλόης, δύο ἀρωματικῶν οὐσιῶν, πού καθὼς ἀνακατεῦνται παίρνουν ἓνα παχύρεστο κολλῶδες

σχήμα μέ τό όπόιο διαποτιζούν κατά ένα τρόπο τελείως άε-
ροστεγή - όταν μάλιστα ρίχνουν 32 κιλά - από όλες τίς
πλευρές τό πτώμα πού περιβάλλεται από τά ύφάσματα.
Ώστε εάν ύποτεθεί ότι ένα ύγιέστατο άτομο είχε περιτυλι-
χθει μέ τό σεντόνι από παντού και μέ τά όθόνια και είχε
περιβραχει τό σεντόνι αυτό μ' αυτήν τήν κολλώδη και άδια-
πέραστη ούσία, πού τόσο άφθονα έπεφτε πάνω του, θά είχε
πεθάνει από άσφυξία. Ώστε και άν ξεχάσουμε όλες τίς άλ-
λες πολυάριθμες αιτίες, πού κάθε μία από αυτές άρκει νά
προκαλέσει τόν θάνατο, έχουμε τώρα έδώ, μέσα στον τάφο,
μιά πρόσθετη αίτία θανάτου, πού είναι ή άσφυξία από τήν
σμύρνα και τήν άλόη.

Τόν 18ο αιώνα ό πρώτος πού παρουσίασε τά έπιχειρήμα-
τα τής νεκροφάνειας ήταν ό Venturino. Δέχθηκαν όι όρθο-
λογιστές ότι ή σμύρνα και ή άλόη αναζωογόνησαν μέ τό ά-
ρωμά τους έναν άνθρωπο πού βρισκότανε ασφαλώς κατα-
τραυματισμένος, Ξξαιμος, άφυδατωμένος, ακίνητος, σέ λι-
ποθυμία, σέ κωματώδη κατάσταση, άν δέν ήταν πεθαμέ-
νος, πράγμα άδιανόητο. Εάν ή σμύρνα και ή άλόη είχαν τέ-
τοιοι άποτέλεσμα, εμείς όι γιατροί αντί νά χρησιμοποιώμε
χιλίες δυό μεθόδους, ενεργειες και Ξξετάσεις για νά σώσου-
με τούς βαρειά τραυματισμένους δέν είχαμε παρά νά τούς
δώσουμε νά μυρίσουν σμύρνα και άλόη και άμέσως νά ανα-
ζωογονηθούν. Η σμύρνα και ή άλόη ήταν ένας πρόσθετος
λόγος θανάτου, μία πρόσθετη αίτία, ένα τελικό έπιχείρημα
για όλους εκείνους πού άμφιβάλλουν.

Αλλά άς προεκτείνουμε μέ ένα πεισματικό και έωσφορι-
κό τρόπο τήν άμφιβολία μας και πέρα από δω και άς πούμε
ότι πραγματικά ήταν νεκροφάνεια και άς πούμε ότι πρα-
γματικά δέν είχε πεθάνει ό Χριστός και άς πούμε ότι δέν
παρουσιάσθηκε άνάσταση, αλλά ότι σηκώθηκε τήν Τρίτη ή-

μέρα και άρχισε νά βαδίζει.

Πώς, σās παρακαλώ, μπόρεσε νά απαλλαγεί άπ' αυτό
τό σφικτό κλοιό των ένδυμάτων, των ρούχων των ύφασμά-
των πού τόν περιέβαλλαν; Πώς μπόρεσε νά αποκυλήσει τό
βαρύ λίθο μέ τόν όποιο σφράγισε ό Ίωσήφ ό από Αρριμαθαί-
ας τόν τάφο, τόν βαρύ λίθο, τόν όποιο τρείς γυναίκες πηγαί-
νοντας τό πρωί τής Κυριακής, διερωτούνταν ποιός θά τίς
βοηθήσει νά τόν κυλήσουν; Και τέλος πάντων, αυτό τό κα-
τατραυματισμένο, τό Ξξαντλημένο σώμα, εάν ύποτεθεί πώς
θά σηκωνόταν, εάν ύποτεθεί πώς θά κυλούσε τόν λίθο, ά-
σφαλώς μετά από λίγα βήματα θά Ξξανπέφτε κάτω σέ μια
άθλια κατάσταση και δέν θά μπορούσε νά συνέλθει και νά
σταθεί στα πόδια του, παρά μετά από μια πολύμηνη θερα-
πεία, άκόμη κι άν είχε τά μέσα, τά όποια σήμερα έχουμε
για νά κάνουμε τήν έντακτική θεραπεία των ανθρώπων πού
βρίσκονται πάρα πολύ κοντά στον θάνατο.

Είναι πραγματικά Ξτσι όι εμφανίσεις του Χριστού;

Και έδώ πρέπει νά τονίσουμε ότι δέν άποτελεί άπλώς
πληροφορία, τό ότι είδαν τόν Χριστό ύγιέστατο όλοι εκείνοι
στούς όποιους εμφανίσθηκε, αλλά είναι άπαραίτητη προϋ-
πόθεση για νά υπάρχει τό Ευαγγέλιο. Γιατί από τήν ύγεία
άπό τήν όποία Ξσφυζε τό σώμα, πείσθηκαν αυτοί όι δύσπι-
στοι, όπως θά δοϋμε, ότι πραγματικά άναστήθηκε. Αντί νά
σέρονεται, λοιπόν, και νά λιποθυμεί αυτό τό σώμα, πού
πραγματικά προκαλούσε οίκτο και άηδία από τά βασανι-
στήρια πού είχε περάσει, έχουμε μια Ξμφάνιση ανθρώπου
πού ήταν γεμάτος σφοίγος, πού άκτινοβολούσε τήν έπιβο-
λή, τήν ειρήνη, τήν άνεση, ένα σώμα πού περπατάει τόσο
γρήγορα Ξστε νά κατορθώνει νά φθάσει δυό ανθρώπους
πού βάδιζαν αρκετά χιλιόμετρα μακριά από τήν Ίερουσα-

λήμη και πού προπορευόταν από αυτό και τούς έφθασε και συνοδοιπόρησε μαζί τους για άλλη μία μεγάλη απόσταση μέσα στο σούρουπο. Όστε πρόκειται πραγματικά για εμφανίσεις ανθρώπου πού βρίσκεται σε απόλυτη υγεία και δύναμη.

Όστε τό ότι πέθανε ό Χριστός πάνω στό σταυρό, τό ότι είναι αδύνατο παρά νά παραδεχθούμε ότι οι εμφανίσεις του είναι εμφανίσεις ανθρώπου πού αναστήθηκε μετά από τό μαρτύριο του σταυρού, αυτό έχει θετικώτατα πλέον αποδειχθεί στην Ιατρική Έπιστήμη.

Β. Τώρα ερχόμαστε στην δεύτερη κατηγορία άμφισβητήσεων. Στο άν οι εμφανίσεις αυτές ήταν πραγματικές.

Άν ή περιγραφή και ή μαρτυρία μέσα στην Αγία Γραφή, για τίς εμφανίσεις αυτές είναι αξιόπιστες. Τώρα, εδώ, χρειάζομαστε και πλαινουμε στην περιοχή μιας άλλης επιστήμης, της νομικής επιστήμης, ή οποία είναι επιστήμη πού μέ μεγάλη ακρίβεια, μέ μεγάλη λογική προσοχή, μελετάει την αξιοπιστία των ένδειξεων. Διότι, προκειμένου νά αποδώσει ευθύνης, προκειμένου νά απαγγείλει κατηγορίες και νά εκφράσει καταδίκες, στηρίζεται αδιάκοπα σε ένδειξεις και μαρτυρίες. Γι' αυτό λοιπόν έχει μέ πολύ λεπτό ήθμό και μεγάλη λογική αυστηρότητα ξεκαθαρίζει ποιές μαρτυρίες είναι αξιόπιστες και ποιές δέν είναι και πότε μία μαρτυρία και μία ένδειξη είναι δυνατόν νά άμφισβητηθεί.

Τώρα θά πρέπει νά πούμε ότι εάν οι μαρτυρίες για τίς εμφανίσεις του Χριστού πού υπάρχουν μέσα στα Ευαγγέλια και στην πρώτη προς Κορινθίους έπιστολή του Παύλου, εάν οι μαρτυρίες αυτές δέν ανταποκρίνονται προς την πρα-

γματικότητα, θά είναι άποτέλεσμα δύο ειδών παρεκκλίσεων από την αλήθεια.

Ή θά πρόκειται περί ψευδαπάτης ή ψευδαισθήσεως ή θά πρόκειται περί άπάτης.

Άς πάρουμε τώρα μία - μία τίς δύο άμφισβητήσεις.

Άς πάρουμε πρώτα τό ένδεχόμενο των ψευδαισθήσεων.

Οί ψευδαισθήσεις θά μās αναγκάσουν τώρα νά ξαναγυρίσουμε πάλι στην ιατρική. Γιατί οι ψευδαισθήσεις είναι ένα φαινόμενο πού ή ιατρική τό έχει επί χρόνια πολλά και επί χιλιάδες περιπτώσεων μελετήσει και οι ψευδαισθήσεις εμφανίζονται στον άνθρωπο μέ όρισμένους τρόπους. Άς αναφέρουμε μερικούς από τούς τρόπους αυτούς.

Πρώτα - πρώτα τά άτομα τά όποια βλέπουν όράματα και έχουν ψευδαισθήσεις άποτελούν μία όρισμένη κατηγορία ανθρώπων πού έχουν την προδιάθεση γι' αυτές. Οί ψευδαισθήσεις άποτελούν μία προέκταση των διαθέσεων τους και άφορούν σε γεγονότα πού ή πραγματοποίησή τους επιθυμείται πολύ έντονα από τά άτομα αυτά. Στο πρώτο λοιπόν πρέπει νά υπάρχει μία προδιάθεση. Τό δεύτερο είναι ότι τά άτομα αυτά άνήκουν σ' ένα όρισμένο τύπο ανθρώπων πού είναι επιρρεπείς στις έκδηλώσεις αυτές. Επίσης, εάν πολλά άτομα βλέπουν ψευδαισθήσεις, οι ψευδαισθήσεις αυτές έχουν διαφορετικό περιεχόμενο και χαρακτήρα πού σχετίζεται μέ τόν ψυχικό κόσμο, τόν χαρακτήρα, τίς εμπειρίες πού χαρακτηρίζει τό κάθε ένα. Έχουν λοιπόν διαφορετική μορφή και διαφορετικό περιεχόμενο. Επίσης αυτές οι ψευδαισθήσεις παρουσιάζονται σε κατάλληλη ώρα και τόπο. Σε περιστάσεις δηλαδή όπου υποβάλλουν τόν άνθρωπο για τίς ψευδαισθήσεις αυτές. Τέλος εάν οι ψευδαισθήσεις

αυτές έχουν τήν τάση να έπαναλαμβάνονται, τότε ή έπάνοδος τους παρουσιάζεται επί πολύ χρονικό διάστημα.

Άς δούμε τώρα, ακολουθούν οί εμφανίσεις του Χριστού, έστω και ένα από τους βασικούς αυτούς κανόνες, οί όποιοι χαρακτηρίζουν τις παθολογικές ψευδαισθήσεις τών ανθρώπων;

Πρώτα απ' όλα, εκείνοι στους όποιους εμφανίσθηκε ό Χριστός είχαν πράγματι προδιάθεση για να δούν τον Χριστό αναστημένο; Κάθε άλλο. Όχι μονάχα ήταν καταπτηγμένοι, όχι μονάχα ήταν βέβαιοι ότι ή υπόθεση τελείωσε, αλλά και όταν ακόμα έφθασαν επανειλημμένα μηνύματα από πρόσωπα αξιόπιστα, από πρόσωπα που ζούσαν ανάμεσα τους και τους βεβαίωναν ότι είδαν τον Χριστό αναστημένο, εκείνοι αρνήθηκαν να πιστέψουν ότι ήταν αληθινές οί εμφανίσεις αυτές, ότι πραγματικά ό Χριστός αναστήθηκε. Όστε λοιπόν, όχι μόνο δεν ήταν προδιατεθειμένα τά πρόσωπα αυτά για ψευδαισθήσεις, αλλά ήταν και αρνητικά προδιατεθειμένα για να πιστέψουν ότι είναι δυνατόν να δούν τον Χριστό.

Τώρα, είπαμε, ότι τά πρόσωπα που παθαίνουν ψευδαισθήσεις ανήκουν σ' ένα όρισμένο τύπο. Καί μάλιστα τύπο έπικρατή προς τέτοιες εκδηλώσεις. Άς δούμε, τώρα, ανήκουν σ' ένα όρισμένο τύπο τά πρόσωπα αυτά; Τά πρόσωπα αυτά τά γνωρίζουμε απ' τά ίδια τά γραπτά τους και τις άφηγήσεις τους. Κατ' άρχήν είναι πρόσωπα που δεν έχουν φαντασιώσεις.

Άς πάρουμε τον τελώνη Ματθαίο.

Άνθρωπο που πέρασε όλη του τή ζωή πάνω σέ λογαριασμούς. Τόν Ματθαίο που τό Ευαγγέλιο του είναι γεμάτο ά-

πό ρεαλισμό, που δεν έχει τίποτε τό ποιητικό, που δεν έχει τίποτε τό λυρικό, που είναι μία πολλή προσεκτική παράθεση γεγονότων, μέ λεπτομέρειες έξαιρετικά πραγματικές, έξαιρετικά ρεαλιστικές.

Άς πάρουμε τόν Θωμά.

Ό Θωμάς καθόλου ασφαλώς δεν ανήκει στην κατηγορία τών ανθρώπων που βλέπουν ψευδαισθήσεις. Είναι ό άνθρωπος που όταν οί 10 μαθητές, που είχε περάσει μαζί τους 3 χρόνια αδιάκοπης ζωής, τόν βεβαίωνουν όμόφωνα ότι είδαν τον Χριστό, αρνείται και λέει: «Δέν θά πιστέψω όχι, όχι αν τόν δω, αλλά εάν δεν άγγίξω τον Χριστό και μάλιστα άκριβώς στό σημείο του σώματός του που μαρτυρεί ότι πέθανε». Είναι αυτός ένας τύπος ανθρώπου προδιατεθειμένος για ψευδαισθήσεις;

Καί ό Παύλος. Ό διώκτης Παύλος.

Ό Παύλος ό όποιος κυριολεκτικά θέριζε τήν εκκλησία και κάθε άνθρωπο που ήθελε να πει ότι ό Χριστός αναστήθηκε, ήταν ό κατάλληλος άνθρωπος για να δει και για να άκουσει τόν αναστημένο Χριστό, τή στιγμή άκριβώς που βρισκόταν στό άποκορύφωμα τής μανίας του έναντίον τής ιδέας ότι ό Χριστός αναστήθηκε;

Βλέπουμε λοιπόν, ότι οί άνθρωποι στους όποιους συνέβησαν οί εμφανίσεις αυτές, ήταν άνθρωποι μέ διαφορετικό χαρακτήρα, μέ διαφορετικό τύπο, μάλιστα μέ τύπο ξένο προς τήν εμφάνιση τής ψευδαισθήσεως. Καί άκόμη ξέρουμε πώς εμφανίσθηκε σέ 500 ανθρώπους ταυτοχρόνως. Καί οί άνθρωποι αυτοί πίστεψαν πώς τόν είδαν στην μεγάλη τους πλειονότητα. Είναι δυνατόν 500 πρόσωπα να ανήκουν όλα ή σχεδόν όλα στον τύπο του ανθρώπου που βλέπει ψευδαι-

σθήσεις;

Τώρα είπαμε επίσης ότι αν πολλά πρόσωπα βλέπουν ψευδαισθήσεις, οι ψευδαισθήσεις αυτές έχουν χαρακτήρα ανάλογο προς την προσωπικότητα του καθενός. Και γνωρίζουμε πολύ καλά, όπως θά ήταν καιόμενο να τό περιμένουμε ότι τά πρόσωπα του περιβάλλοντος του Χριστού, είχαν πολύ διαφορετικούς χαρακτήρες. Ένας μέ στοιχειώδη έτσι ψυχολογική προσοχή, αντιλαμβάνεται τίς μεγάλες διαφορές πού ύφίσταντο, τίς βασικές, θεμελιώδεις διαφορές χαρακτήρος πού υπάρχουν ανάμεσα στον απόστολο Πέτρο, στον απόστολο Παύλο και στον ευαγγελιστή Ιωάννη. Οί διάφοροι χαρακτήρες του Ευαγγελίου, των μαθητών του Χριστού, αποτελούν ένα φάσμα πού μπορούμε να πούμε αντιπροσωπεύει περίπου όλους τούς ανθρωπίνους τύπους. Εν τούτοις όλοι τους δέχονται και παραδέχονται ότι ο Χριστός είχε την ίδια εμφάνιση και τό μίλημά του όταν τούς μίλησε, είχε ακριβώς τό ίδιο περιεχόμενο. Όλοι συμφωνούν απόλυτως για τό ό,τι είδαν και για τό ό,τι άκουσαν. Και αυτό είναι αντίθετο προς την ιδέα ότι οι εμφανίσεις του Χριστού θά ήταν ψευδαισθήσεις. Είπαμε ακόμη ότι οι ψευδαισθήσεις παρουσιάζονται σε κατάλληλους υποβλητικούς τόπους και χρόνους και ώρες και ημέρες.

Εδώ βλέπουμε ότι δέν υπάρχει καμμία ομοιότητα. Άλλοτε και συνήθως ο Χριστός εμφανίζεται στο φως τής ημέρας. Εμφανίζεται επί πολλή ώρα, μέρα μεσημέρι, απόγευμα και περπατάει στους άγρους επί ώρες, εμφανίζεται στον κήπο του νεκροταφείου τής Ιερουσαλήμ. Εμφανίζεται στο όρος των Έλαιών, εμφανίζεται σ' ένα μικρό λόφο, σε πολλούς ανθρώπους. Εμφανίζεται σ' ένα δωμάτιο όπου ήταν κλεισμένοι οι μαθητές. Εμφανίζεται δίπλα στη λίμνη τής Τιβεριάδος όπου έγινε ή δεύτερη θαυμαστή άλεια. Καθό-

λου όμοιοι λοιπόν οι τόποι αυτοί και καθόλου υποβλητικοί για να δημιουργούν τό κλίμα και τό περιβάλλον για ψευδαισθήσεις.

Και ακόμη είπαμε πώς όταν οι ψευδαισθήσεις επαναλαμβάνονται, τότε επαναλαμβάνονται επί πολύ διάστημα και ή τείνουν να αραιώσουν ή να άτονίσουν, όποτε λίγο - λίγο, σιγά - σιγά εξαφανίζονται ή τείνουν να έντεινούνται και να γίνονται συχνότερες, όποτε καταλήγουν σε μία κρίση. Αυτό λέει ή Ψυχιατρική. Εδώ δέν βλέπουμε τίποτε. Οί εμφανίσεις του Χριστού παρουσιάζονται μέ τόν ίδιο ρυθμό και μετά από 40 ημέρες διακόπτονται χωρίς να έχουν φθάσει ούτε σε μία άραιώση ούτε σε ένα άποκορύφωμα, και διακόπτονται μετά την Ανάληψη.

Άς σημειώσουμε ακόμη, ότι όταν μιλούμε για ψευδαισθήσεις, όλοι έννοούμε κυρίως όράματα, δηλαδή εμφανίσεις οι όποιες γίνονται αντιληπτές μέ την όραση. Εδώ όμως δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο μόνο· όχι μόνο οι περισσότερες από αυτές τίς εμφανίσεις συνδράζονται και μέ ακουστικές έντυπώσεις και μέ διάλογο ο όποιος διαμείβεται ανάμεσα στον εμφανιζόμενο και σε κείνους πού τόν βλέπουν αλλά επιβεβαιώνονται και μέ την άφή. Βλέπουμε την διαβεβαίωση την όποια παίρνει ο απόστολος Θωμάς μέ την άφή.

Και ακόμη ότι για να μήν μείνει άμφιβολία στους μαθητές ότι πραγματική ήταν και όχι ψευδής έντύπωση ή εμφάνιση του Χριστού, όταν τούς είδε ακριβώς από την ταραχή τους και τόν φόβο τους και την δυσπιστία πού είδαμε, να άμφιβάλλουν για ό,τι ακριβώς βλέπουν, ο Χριστός έφαγε μπροστά τους ψάρι και κηρύθρα από μέλισσα. Όποτε μετά την άποχώρησή του να έχουν την διαβεβαίωση ότι πραγματικά παρουσιάσθηκε μέ σώμα αληθινό· πρώτον από τό γε-

γονός ότι τό ψάρι καί τό μέλι πού καί οί ίδιοι ήξεραν ότι προηγουμένης έτρωγαν ότι ύπήρχε έπάνω στό τραπέζι, αλλά είναι καί τροφές οί όποιες αφήνουν υπόλειμμα. Τό κερι, άπ' τήν κηρύθρα καί τό κόκκαλο άπ' τό ψάρι. Ακόμη ό Χριστός μαγειρεύει, ψήνει ό ίδιος τό ψάρι στή λίμνη, τό ψάρι πού είχε ό ίδιος όσο καί τό ψάρι πού είχαν ψαρέψει εκείνοι καί τρώνε όλοι μαζί. Έχουμε λοιπόν καί υλικά υπόλειμμα-τα από τίς έμφανίσεις αυτές, τά όποία διαψεύδουν καί συντριβουν τελείως τά έπιχειρήματα ότι έπρόκειτο για ψευδαισθήσεις.

Πως θά ήταν δυνατόν από ψευδαισθήσεις νά είχαν καί νά μαρτυρούν καί sé μās οί μαθητές ότι ύπήρξαν υλικά δείγματα από τίς έμφανίσεις αυτές του σώματος του άναστημένου Χριστού;

Εάν τώρα οί έμφανίσεις αυτές πού περιγράφησαν δέν είναι άποτέλεσμα άταπάτης, μήπως είναι άποτέλεσμα άπάτης;

Διότι αυτή ή διεξοδος μένει στήν άμφισβήτηση. Αυτή ή διεξοδος μένει στήν άμφιβολία. Ότι ήταν δηλαδή άποτέλεσμα άπάτης.

Ό πρώτος λόγος για τόν όποιο δέν μπορεί οί έμφανίσεις αυτές νά είναι άποτέλεσμα άπάτης όφείλεται στό γεγονός ότι τά πρόσωπα άπ' τά όποία μαρτυρείται ότι είδαν τόν Χριστό καί μαρτυρείται επί πολλά χρόνια, αρκετά χρόνια μετά τήν Ανάστασή Του ότι είδαν τόν Χριστό, (στήν Α' προς Κορινθίους έπιστολή άπαριθμούνται τά πρόσωπα αυτά καί ά-

ναφέρει εκεί ό Απόστολος Παύλος συγκεκριμένα, όπως άναφέρεται καί στό Ευαγγέλιο του Μάρκου, ότι πάνω από 500 άνθρωποι είδαν τόν Χριστό), τά πρόσωπα λοιπόν αυτά ήταν πάρα πολλά.

Είναι λοιπόν πραγματικά αδύνατο, τόσα πολλά πρόσωπα επί τόσα πολλά έτη, νά έκαναν μιά τόσο χονδροειδή καί βλάσφημο άπάτη καί νά μή βρέθηκε ούτε ένα πρόσωπο, τό όποιο νά επανέλθει καί νά μαρτυρήσει καί νά διαμαρτυρηθεί ότι τό ίδιο συμμετείχε sé μιά άπάτη καί έπεσε θύμα αυτής. Όπότε αυτό για κάθε δικαστήριο, για κάθε κριτή πού χρησιμοποιεί τούς κανόνες περι ένδειξεων τής νομικής έπιστήμης, τό ότι έχει τόσους πολλούς μάρτυρες ή έμφάνιση του Χριστού, αυτό καί μόνο άποκλείει τό ένδεχόμενο τής άπάτης.

Ό δεύτερος λόγος για τόν όποιο τό ένδεχόμενο τής άπάτης πρέπει νά άποκλεισθεί είναι ότι ή πληροφορία καί τό κήρυγμα για τήν έμφάνιση του Χριστού καί τήν Ανάστασή Του, συνοδεύεται καί συνοδεύεται πάντα, μέ τήν διακήρυξη του πίο ύψηλου κηρύγματος άρετής πού δέχθηκε ποτέ ή ανθρωπότητα. Μιάς άρετής πού δέν περιορίζεται μονάχα στήν πραγματοποίηση όρισμένων πράξεων έναρτέων αλλά καί φθάνει μέ άπόλυτη αυστηρότητα άκόμη καί στίς σκέψεις, στά συναισθήματα καί στίς διαθέσεις του κάθε ανθρώπου. Πώς ήταν λοιπόν δυνατόν, άνθρωποι πού όχι μονάχα κήρυξαν αυτό τό κήρυγμα αλλά άνθρωποι, πού κατά τήν μαρτυρία των πίο άσπονδων έχρωών τους, στάθηκαν συνεπείς sé όλη τους τή ζωή στο κήρυγμα αυτό τό τόσο αυστηρό, νά πούν καί νά στηρίξουν όλο τους τό κήρυγμα πάνω σ' ένα τόσο χονδροειδές ψέμα. Ακόμη ή ύποψία ότι πρόκειται για μιά άπάτη άποδεικνύεται έσφαλμένη από τό γεγονός τής συμπεριφοράς των άποστόλων πού αναφέραμε

μέχρι τῆς 3ης ἡμέρας μετά τή σταύρωση τοῦ διδασκάλου.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦταν περιτρωμοί, ἦταν καταπονημένοι. Ἦταν πεπεισμένοι, ὅπως τόσο ὠραῖα περιγράφεται ἐκεῖ στά λόγια τους μέ τά ὁποῖα περιγράφουν τήν Σταύρωση καί τίς φήμες ὅπως νόμιζαν περί ἀναστάσεως, στόν Χριστό, στόν ἴδιο τόν Χριστό, οἱ δύο μαθητές πρός Ἐμμαούς. Ἦταν πεπεισμένοι ὅτι ἡ ὑπόθεση αὐτή τοῦ Χριστοῦ ἔληξε ἀδοξα μέ τή σταύρωσή Του. Ἦταν ὀχρωμένοι πάνω στήν πεποίθηση ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά τόν εἶδαν ἄνθρωποι ζωντανό καί αὐτό δέν ντρέπονται νά τό φανερώσουν οἱ ἴδιοι. Καί αὐτή τή στροφή τῶν 180ο τήν ἐμφανίζουν οἱ ἴδιοι μόνον μετά ἀπ τήν τρανή ἀπόδειξη ὅτι πράγματι δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι μιά ἀληθινή παρουσία ἢ συνάντησή τους μαζί Του.

Εάν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἤθελαν νά πουν μιά ἀπάτη, δέν θά ἀπέφευγαν νά φανερώσουν ὄλους τούς ἐνδοιασμούς τους ὁποῖους εἶχαν; Δέν θά ἀπέφευγαν νά διακηρύξουν σ' ὅλα τά πέρατα τῆς γῆς καί νά τό γράψουν ὅλα τά Εὐαγγέλια ὅτι ἦταν οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι πού ἀμφισβητοῦσαν, ἐκεῖνοι πού δέν ἤθελαν νά πιστέψουν, ἐκεῖνοι πού παρουσίαζαν ἐπιχειρήματα, ἐκεῖνοι πού ἔλεγαν ὅτι ἐπρόκειτο γιά λῆρο, γιά μιά συναραπή, γιά ἕνα ψέμα, αὐτές οἱ διηγήσεις γιά τήν ἐμφάνιση τοῦ Χριστοῦ καί πῶς αὐτά τά πρόσωπα τώρα, τά τρομαγμένα, τά περιτρωμα ἐρχονται ὄχι μονάχα νά τό διακηρύξουν μπροστά στούς δυνατούς τῆς γῆς μπροστά στούς ἰσχυρούς καί μπροστά στούς ἐνόπλους, πού ἦταν ἔτοιμοι νά νά τους συντριψουν ἀλλά καί νά δίνουν μετά ἀπό διωγμούς μετά ἀπο βασανιστήρια, ἀκαμπτοί ὄλοι χωρίς ἐξαίρεση τή ζωή τους γιά μιά τέτοια ἀπάτη;

Ὅπως λέει σωστά ἕνας Γάλλος ὁ Goguel «εἶναι ἀδύνατον γιά ἕνα ψέμα νά ὑποβληθεῖ κανεῖς σέ διωγμούς καί νά

δώσει τή ζωή του μέ βάσανα καί τυραννισμούς». Τό ψεῦδος τό χρησιμοποιεῖ ὁ ἄνθρωπος γιά νά ἀποφύγει τόν διωγμό, ὄχι γιά νά τόν ὑποστει.

Ὅποτε λοιπόν τό ὄλο κήρυγμα Ἐκκλησίας, στηρίζεται πάνω στή διαβεβαίωση γιά τήν Ανάσταση. Καί πρέπει νά ποῦμε ἀκόμα, καί θά ἔπρεπε νά τό ποῦμε ἴσως τό πρῶτο ἀπ' ὅλα, ὅτι αὐτή τή διαβεβαίωση γιά τήν Ανάσταση τήν ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, τό εἶπε σαφέστατα καί τό διακήρυξε καί τό ὑποστήριξε. Καί πῶς εἶναι δυνατόν αὐτόν πού ὄχι ἀπλῶς κήρυξε, αὐτόν ὁ ὁποῖος ἔζησε ἀπό τό κήρυγμα, αὐτόν ὁ ὁποῖος χωρίς καμμιά ἀμφισβήτηση ἀνέβηκε πάνω στό Σταυρό γι' αὐτό τό κήρυγμα, πῶς εἶναι δυνατόν αὐτόν τόν ἄνθρωπο νά τόν θεωρήσουμε σάν ἕνα ἀπατεῶνα, ὁ ὁποῖος σκηνοθετεῖ τήν ταφή Του ὁποῖος σκηνοθετεῖ τήν Αναστάσή Του;

Τώρα ἀφοῦ μιλήσαμε γιά τήν ἀπόλυτη ἀξιοπιστία τῶν ἐμφανίσεων τοῦ Χριστοῦ πού εἶναι ἡ δευτέρα κατηγορία τῶν ἀμφισβητήσεων, θά ἔλθουμε στήν 3η κατηγορία πού εὐκόλα ἀνατρέπεται, δηλαδή σχετικά μέ τόν κενό τάφο.

Ἡ πρώτη ἀμφισβήτηση γιά τόν κενό τάφο εἶναι ἐκεῖνη ἡ ὁποία παρουσιάζεται μέσα στό ἴδιο τό Εὐαγγέλιο, ὅταν ἐρχεται ἡ κουστωδία καί ἀναγγέλει στούς ἀρχιερεῖς πάντα τά γενόμενα: Τόν σεισμό πού ἐγινε καί τήν ἔνδοξη ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Καί τί λένε οἱ ἀρχιερεῖς; Τούς ἔδωσαν λείε ἀργύρια ἰκανά καί τους εἶπαν νά διαδώσουν ὅτι «αὐτῶν κοιμωμένων ἔκλεψαν οἱ μαθηταί τό σῶμα».

Αυτή βέβαια ή άπλή άνατροπή αυτής τής έκδοχής είναι εκείνη ή φράση ότι «άν κοιμούνταν πώς είδαν τί έγινε» ότι δηλαδή έφυγε τό σώμα άπ' εκεί. Καί άν δέν κοιμούνταν πώς άφησαν αυτοί οι στρατιώτες τούς μαθητές νά πάρουν τόν Κύριο»; Τώρα ή άλλη σκέψη είναι ότι τό σώμα δέν τό άπομάκρυναν οι μαθητές, αλλά τό άπομάκρυναν οι άρχιερείς καί αυτό γιά νά μή γίνει ό τάφος σημείο προσκυνήματος τών όπαδών του Χριστου. Αλλά καί έδώ πάλι αυτό είναι τελειώς άδιανόητο καί Ξένο πρός τή λογική. Ξέρουμε ότι λίγες ήμέρες μετά δέχθηκαν κατά πρόσωπο μπροστά sé χιλιάδες άνθρωπους άυστηρότατη κατηγορία του Πέτρου ότι «άπέκτειναν τόν άρχηγόν τής ζωής, όν ό Θεός ήγειρε εκ νεκρών» Καί έτσι ό Πέτρος δημιούργησε χιλιάδες πιστών άπ' τήν ήμέρα εκείνη καί όλοι οι άπόστολοι έν συνεχεία.

Πόσο άπλό θά ήταν νά άποστομώσουν στή γένεσή του τό χριστιανικό κήρυγμα οι άρχιερείς, παρουσιάζοντας τό πτώμα του Χριστου τό όποιο είχαν κρύψει. Αμέσως αυτό θά έπανε γιά πάντα στό Ξεκίνημά τής αυτή τήν κίνηση ή όποια άδιάκοπα άφαιρούσε όπαδούς από τό Συνέδριο τών Γραμματέων καί Φαρισαίων. Θά σταματούσαν αυτήν τήν βλάστηση αίρεση παρουσιάζοντας τό σώμα του Χριστου καί θά άπεδείκνυαν εύκολα, καί ήταν στό χέρι τους νά τό κάνουν πρόκειται γιά μία πλάνη.

Ο Αρχιδικαστής τής Αγγλίας, όπως θά λέγαμε sé μäs ό πρόεδρος του Αρείου Πάγου, λόρδος Darling, συνοψίζει τόν έλεγχο του νομικώς πάνω sé ένδειξεις γιά τήν Ανάσταση του Χριστου μέ τά ακόλουθα λόγια, τά όποια είναι τόσο αυθεντικά, ώστε δέν χρειάζεται νά προσθέσουμε τίποτε άλλο «Εμείς λέει σάν Χριστιανοί καλούμαστε νά παραδεχθούμε πολλά μόνο μέ τήν πίστη. Τό βασικό θέμα, έν δηλαδή ό Ιησους Χριστός άνέστη από τούς νεκρούς ή όχι, πάνω στό ό-

ποιο στηρίζεται ότι ό Χριστός ήταν πράγματι εκείνο πού διεκήρυξε, δέν καλούμαστε νά τό παραδεχθούμε μόνο μέ τήν πίστη. Υπάρχουν γιά τήν πεποίθηση αυτή, ότι είναι πραγματικά μία ζωντανή άλήθεια, υπάρχουν τόσο πολυάριθμες ένδείξεις θετικές καί άρνητικές άπ' τά γεγονότα καί τίς περιστάσεις, ώστε κανένα σώμα από νοήμονες ένόρκους στόν κόσμο δέν θά έξέφερε άλλη άπόφαση παρά ότι ή Ανάσταση είναι πράγματι άληθινή».

Αλλά γιά νά άποδειχθεί ή άλήθεια τής Αναστάσεως πολλοί παρουσιάζουν εκείνο τό έπιχείρημα, τό θετικό εκείνο έπιχείρημα, τό όποιο πιστεύω ότι είναι τό πιο πειστικό έπιχείρημα γιά μäs τούς ανθρώπους πού ζούμε sé μία έποχή άρνήσεως, άποστασίας καί συγχύσεως. Είναι ακριβώς οι άπροσδόκητες καί ψυχολογικά καί λογικά άνεξήγητες έπιστροφές ανθρώπων από τήν άρνηση καί τήν πεισματική άπιστία στην πίστη χάρις στην Ανάσταση του Χριστου. Υπάρχουν πάρα πολλές, υπάρχουν εκατομμύρια τέτοιες περιπτώσεις καί θά αναφέρουμε μονάχα τίς περιπτώσεις διασημων ανθρώπων του πνεύματος, οι όποιοι διετέλεσαν άπιστοι καί έγιναν πιστοί.

Υπήρχε στην Αγγλία ό καθηγητής Joad, καθηγητής τής Φιλοσοφίας από τούς πιο γνωστούς, ό όποιος ήταν τόσο πολύ φανατικός στην άρνηση, ώστε δέν άφινε εύκαιρία, μέ τόν γραπτό λόγο αλλά καί μέ μία σειρά από εβδομαδιαίες όμιλίες στό άγγλικό ραδιόφωνο μέ τίτλο «ό dr Joad καί ό Θεός», νά ύποστηρίξει τήν ανακρίβεια του Εύαγγελίου. Αυτό έκανε ό Joad μελετώντας ακριβώς τήν Αγία Γραφή, γιά νά παρουσιάσει έπιχειρήματα. Ο ίδιος όμως μόνος του χωρίς καμμία έπίδραση πείσθηκε ότι τό αντίθετο από όσα κήρυττε ήταν άλήθεια καί sé μεγάλη ήλικία παρουσιάσθηκε αϊφνιδίως καί είπε ότι όσα πίστευε ήταν ψέμα καί άγωνι-

σθηκε σάν τόν Θωμά και κήρυξε σ' όλο τόν κόσμο ότι ό Χριστός είναι πραγματικά ό Κύριος και Θεός.

Στόν 18ο αιώνα, όπως αναφέραμε, είχε φθάσει ή άρνηση στό αποκορύφωμά της και στην Αγγλία ό Montesquieu έλεγε ότι, εάν ένας άνθρωπος πεί σέ όποιοδήποτε κύκλο μορφωμένων ανθρώπων ότι πιστεύει, δέν αντιμετωπίζεται με τίποτε άλλο παρά με γέλια και καγχασμούς.

Τήν εποχή εκείνη δυό μορφωμένοι νέοι από τό Πανεπιστήμιο τής Οξφόρδης έβαλαν για σκοπό τής ζωής τους να συγγράψουν δυό συγγράμματα, για να αποδείξουν ό πρώτος ότι ή επιστροφή του Παύλου δέν όφείλεται σέ πίστη, και ό δεύτερος ότι ή Ανάσταση του Χριστου ήταν ψέμα.

Ό πρώτος, ό λόρδος Lytletton μετά από όρισμένο χρονικό διάστημα επέστρεψε με ένα κείμενο που αποδείκνυε ότι ή συνάντηση του Παύλου με τόν αναστημένο Χριστό είχε πραγματικά συμβεί στό δρόμο τής Δαμασκου. Και ό άλλος, ό Gilbert West έγραψε όλόκληρο σύγγραμμα τό όποιο ονομάζει «Παρατηρήσεις τής Ιστορίας και των Ένδειξεων τής Αναστάσεως του Χριστου» και περιέχει μια σωρεία από επιχειρήματα, πολλά περισσότερα από όσα αναφέρουμε εδώ, λογότατα επιχειρήματα για τήν αλήθεια τής Αναστάσεως.

Θά έχετε ακούσει ίσως ότι τό πλέον διάσημο σατυρικό περιοδικό παγκοσμίως είναι τό «Punch». Επί έτη εκδότης του Punch υπήρξε ό Muggeridge, πνεύμα όξύ και σκωπτικό, ό όποιος δέν δίσταζε να διακηρύττει τήν άπιστία του. Μιά έπισκεψη όμως στους Αγίους Τόπους κατέληξε σέ αποτέλεσμα αντίθετο από εκείνο τό όποιο ανέμενε και επιδίωκε ό Muggeridge. Αντί να κομίσει αποδείξεις ότι ή πεποίθηση

στό θάνατο και τήν Ανάσταση του Ιησου Χριστου είναι ένας μύθος, επέστρεψε με τήν ακλόνητη πεποίθηση για τήν αλήθεια τής χριστιανικής πίστεως και με μια τέτοια ψυχική μεταστροφή, ώστε έγινε σήμερα κατόπιν ένας από τους κυριότερους ηγέτες του χριστιανικού κινήματος στην Μ. Βρετανία. Στο περίφημο «Φεστιβάλ Φωτός», στην πολυάριθμη αυτή συγκέντρωση στην πλατεία Trafalgar του Λονδίνου, ό Muggeridge ήταν εκείνος ό όποιος καυτηρίασε και κάλεσε σέ αφύπνιση και άγωνα έναντιόν τής χυδαιότητος και τής παρακμής στην όποία οδηγεί ή άπιστία.

Ίσως όμως πραγματικά για κείνον που θέλει να κουράσει τή σκέψη του, αυτό είναι πραγματικά ανάγκη γύρω από τό θέμα αυτό, ίσως τό πιο χαρακτηριστικό λογικό μνημείο είναι τό έργο του Morison. Αυτός από μικρή ηλικία, από παιδική ηλικία είχε διαβάσει από τους Κριτικούς τής Γερμανικής Σχολής, τήν Κριτική τής Αγίας Γραφής. Και είχε πλούσια όπλισθει με επιχειρήματα κατά τής Χριστιανικής Θρησκείας και ξεκίνησε με τά επιχειρήματα αυτά να γράφει ένα βιβλίο που πραγματικά, λογικά θά έπειθε τόν καθένα, ότι ή Ανάσταση δέν είχε πραγματοποιηθεί. Και καθώς άρχισε να γράφει αυτό τό βιβλίο, βρjκε ότι ήταν αδύνατο τό βιβλίο αυτό να γραφεί. Και όχι μονάχα ήταν αδύνατο να γραφεί αλλά οι σκέψεις και τά λόγια τά όποια έγραφε, οδηγούσαν τελειώς στον αντίθετο στόχο. Λέει ό ίδιος: «Η δύναμη των περιστάσεων με άναγκαζε να γράφω κάτι τό τελείως αλλοιώτικο, όχι γιατί τά ίδια τά γεγονότα τά όποια μελέτησα άλλαξαν, γιατί είναι όριστικά άποτυπωμένα στις σελίδες τής ανθρώπινης ιστορίας, αλλά γιατί ή έρμηνεία των γεγονότων αυτών είχε μέσα μου ύποσσει μια μεταβολή έξ' αιτίας τής έπιμονής αυτών των ιδιων των γεγονότων». Ό συγγραφέας ανακάλυψε μια ήμερα ότι όχι μονάχα δέν

μπορούσε να γράψει τό βιβλίό πού είχε σχεδιάσει, αλλά και ότι αν ήθελε, δέν μπορούσε. Καί από αυτή τήν προσπάθεια προέκυψε τό πασίγνωστο βιβλίό του Morison «Ποιός κύλισε τόν λίθο;» πού είχε κυκλοφορήσει σέ εκατομμύρια αντιτύπων και αποτελεί πραγματικά ένα μνημείο λογικής εργασίας, όπου παίρνει όλες τίς διεξόδους τής αμφιβολίας και τούς κόβει τό δρόμο μέ τίς ίδιες τής μαρτυρίες τής Αγίας Γραφής και μέ τή λογική πάνω σ' αυτές δέχεται να ασκήσει τό έργο τής αμφισβητήσεως και πού αποτυγχάνει.

Δίπλα σ' αυτούς τούς διανοουμένους θά ήτανε πραγματικά πάρα πολύ τολμηρό να πώ δυό λόγια για τόν έαυτό μου. Τό λέω μέ απόλυτη συναίσθηση για τήν διαφορά σέ ανάστημα και τήν διαφορά σέ κύρος πού μέ χωρίζει απ' αυτούς. Όμως τό κάνω για σάς.

Θά σας μαρτυρήσω, ότι έζησα τά τελευταία χρόνια τής γυμνασιακής μου ζωής σχεδόν όλα τά χρόνια τής ζωής μου σάν φοιτητής μέσα στην άρνηση και τήν αμφιβολία. Καί να σας πώ ότι δέχθηκα, μετά από πάρα πολλή μελέτη, τό μήνυμα τής Αναστάσεως σάν αληθινό και όλη μου ή ζωή δέν είναι, από μιά σκοπιά, τίποτε άλλο παρά ένα πύρωμα επάνω στην ακρίβεια του κηρύγματος τής Αναστάσεως. Καί έχω να σας πώ ότι ούτε μιά στιγμή, ούτε μιά παρατήρηση μέσα στη ζωή μου, δέν παρέλειψε παρά να επιβεβαιώσει τήν αλήθεια του κηρύγματος του Ευαγγελίου, τήν αλήθεια τής Αναστάσεως του Χριστού. Είναι αδύνατο λογικά, είναι αδύνατο ψυχολογικά να ζήσω ούτε μιά στιγμή μη πιστεύοντας στην Ανάσταση του Χριστού.

Και θέλω να καλέσω, σάν αδελφός προς αδελφούς, τόν καθένα από εσάς, αν αυτό δέν έχει ολοκληρωτικά συμβεί στη ζωή σας, να πάρει τή θέση αυτή και να δεχθεί άπροκα-

τάληπτα, τίμια, χωρίς φόβο, τήν Ανάσταση του Χριστού σάν ένα γεγονός. Καί να μέ βρει αν θέλει να συζητήσουμε, αν θέλει και να χαρούμε μαζί τά όσα θά επακολουθήσουν απ' αυτό τό άνοιγμα τής ψυχής στην Ανάσταση του Χριστού.

Σας ευχαριστώ πολύ.